

דְּאוּרֵייתָא, כְּאֵלוּ גֵרַע דְּיוֹקְנָא דְּמַהִימְנוּתָא, דְּהָא כְּלֵהוּ שְׂיִיפִין וְאַבְרִין בְּדִיוֹקְנָא דְּאָדָם, וּבְגִין כֵּן כְּלָא סְלֵקָא בְּרִזָּא דְּיַחְוּדָא. וְעַל דָּא, יִשְׂרָאֵל אֵינּוֹן גּוֹי אֶחָד, דְּכֹתִיב, (יחזקאל לד) וְאַתָּן צֹאנִי צֹאן מְרַעִיתִי אָדָם אַתֶּם. וְכֹתִיב (שמואל ב ז) מִי כְעֶמְךָ פִּיִּשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

מִי שְׂפּוֹגִים אֶפְלוּ מִצְוֵה אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּאֵלוּ פָּגַם בְּדַמוֹת הָאֱמוּנָה, שֶׁהֵרִי כָּל הַפְּרָקִים וְהֵאִיבָרִים בְּדַמוֹת אָדָם, וְלִכֵּן הַכֹּל עוֹלָה בְּסוּד הַיַּחְוּד. וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל הֵם גּוֹי אֶחָד, שֶׁכְּתוּב (יחזקאל לד) וְאַתָּן צֹאנִי צֹאן מְרַעִיתִי אָדָם אַתֶּם. וְכֹתוּב (שמואל ב ז) מִי כְעֶמְךָ פִּיִּשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

רַבִּי יִצְחָק הוּהוּ שְׂכִיחַ קָמִיָּה דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לִיה, וְדָאִי רַחֲמֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּבַר נֶשׁ רַחִים לִיה, לָא אַתְעַר אֶלָּא מִלְבָּא, בְּגִין דְּלִבָּא אִיהוּ אַתְעָרוּתָא לְאַתְעָרָא לְגַבִּיָּה רַחֲמֵי, (וְרַחֲמֵי לִבָּא בְּעִי) אִי הָכִי, אֲמַאי פְּתִיב בְּכָל לְבָבְךָ, וְלִבְתֵּר וּבְכָל נַפְשֶׁךָ. דְּמִשְׁמַע דְּתַרִּין גְּוֹנִין אֵינּוֹן, חַד לִבָּא, וְחַד נַפְשָׁא, אִי לִבָּא הוּא עֲקָרָא, מָאִי בְּעִי נַפְשָׁא. אָמַר לִיה, וְדָאִי לִבָּא וְנַפְשָׁא תַרִּין אֵינּוֹן, וְאַתְאַחַדְדֵּן לְחַד. דְּהָא לִבָּא וְנַפְשָׁא וּמְמוֹנָא, כְּלֵהוּ אַתְאַחַדְדֵּן דָּא בְּדָא, וְלִבָּא אִיהוּ עֲקָרָא וַיִּסּוּדָא דְכֹלָא.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה מְצוּי לְפָנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לוֹ, וְדָאִי שְׂאֵהֲבַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂאָדָם אוֹהֵב אוֹתוֹ לֹא מִתְעוֹרְרַת אֶלָּא מֵהֵלֶב, מִשּׁוֹם שֶׁלֵּב הוּא הַתְּעוֹרְרוֹת לְהַעִיר אֵלָיו אֶהְבָּה. (וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רִוְצָה אֶת הֵלֶב) אִם כֵּן, לְמָה פְּתוּב בְּכָל לְבָבְךָ וְאַחַר כֵּן וּבְכָל נַפְשֶׁךָ, שֶׁמִּשְׁמַע שֶׁהֵם שְׁנֵי גּוֹנִים, אֶחָד הֵלֶב וְאֶחָד הַנֶּפֶשׁ? אִם הֵלֶב עֲקָר - מָה צְרִיךְ נֶפֶשׁ? אָמַר לוֹ, וְדָאִי שֶׁלֵּב וְנֶפֶשׁ הֵם שְׁנַיִם, וּמִתְאַחַדִּים לְאַחַד. שֶׁהֵרִי לֵב וְנֶפֶשׁ וּמְמוֹן, כְּלָם אַחְזוּזִים זֶה בְּזֵה, וְהֵלֶב הוּא עֲקָר וַיִּסּוּד הַכֹּל.

וְהָא דְאַתְמַר בְּכָל לְבָבְךָ, בְּתַרִּין לִיבָּן אִיהוּ, דְּאֵינְהוּ תַרִּין יִצְרִין, חַד יִצְרָא טָבָא, וְחַד יִצְרָא בִישָׂא, וְתַרִּין אֵלִין כָּל חַד וְחַד אֶקְרִי לֵב, דָּא (ד' קס"ג ע"א) אֶקְרִי לֵב טוֹב, וְדָא אֶקְרִי לֵב רָע. וּבְגִין כֵּן אִיהוּ לְבָבְךָ, דְּאֵינּוֹן תַרִּין, יִצְרֵה טוֹב וַיִּצְרֵה רָע.

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל לְבָבְךָ, בְּשְׁנֵי לְבָבוֹת הוּא, שֶׁהֵם שְׁנֵי יִצְרִים, אֶחָד יִצְרֵ טוֹב וְאֶחָד יִצְרֵ רָע. וְשְׁנֵי אֵלָּה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִקְרָא לֵב. זֶה נִקְרָא לֵב טוֹב, וְזֶה נִקְרָא לֵב רָע. וּמִשּׁוֹם כֵּן הוּא לְבָבְךָ, שֶׁהֵם שְׁנַיִם, יִצְרֵ הַטוֹב וַיִּצְרֵ הַרָע.

וּבְכָל נַפְשֶׁךָ, וּבְנַפְשֶׁךָ מִיבְעִי לִיה, מָאִי וּבְכָל נַפְשֶׁךָ, הָאִי בְכָל אֲמַאי. אֶלָּא לְאַכְלֵלָא נַפְ"שׁ וְרוּ"חַ וְנַשְׂמָ"ה, דָּא אִיהוּ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ, בְּכָל מָה דְאַחִיד הָאִי נַפְשׁ. וּבְכָל מַאֲדָךָ, אוּף הָכִי כְּמָה זֵינִין אֵינּוֹן דְּמְמוֹנָא, כְּלֵהוּ מְשַׁנְיִין אֵלִין מַאֲלִין, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּכָל רַחֲמֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִמְסַר לִיה כָּל דָּא, לְמִרְחַם לִיה בְּכָל חַד וְחַד.

וּבְכָל נַפְשֶׁךָ? וּבְנַפְשֶׁךָ הִיָּה צְרִיךְ לְהִיּוֹת! מָה זֶה וּבְכָל נַפְשֶׁךָ? הַבְּכָל הַזֶּה לְשֵׁם מָה? אֶלָּא לְהַכְלִיל נַפְ"שׁ וְרוּ"חַ וְנַשְׂמָ"ה. זֶהוּ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ, בְּכָל מָה שְׂאוּחַזַת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת. וּבְכָל מַאֲדָךָ, אִף כֵּן כְּמָה מִינַיִם הֵם שֶׁל מְמוֹן, כְּלָם מְשַׁנְיִים אֵלָּה מַאֲלָה, וְעַל זֶה כְּתוּב בְּכָל אֶהֲבַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִסַּר לוֹ כָּל זֶה, לְאַהֲבֵה אוֹתוֹ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד.

וְאִי תִימָא, בְּיִצְרֵ הַרָע הִיךְ יְכִיל בְּרַ נֶשׁ לְמִרְחַם לִיה, דְּהָא יִצְרֵ הַרָע מְקַטְרְגָא אִיהוּ, דְּלָא

וְאִם תֹּאמַר, בְּיִצְרֵ הַרָע אִיךְ אָדָם יְכוּל לְאַהֲבֵה אוֹתוֹ, שֶׁהֵרִי יִצְרֵ הַרָע

יִקְרַב בַּר נֶשׁ לְפוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְהִיךְ יִרְחִים לִיה בֵּיה. אֲלֵא, דָּא אִיהוּ פּוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִתִּיר, כַּד הָאִי יֵצֵר הָרַע אֲתַפְּיָא לִיה, בְּגִין רְחִימוּ דְקָא מְרַחֵם לִיה לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. דְכַד הָאִי יֵצֵר הָרַע אֲתַפְּיָא, וְתַבַּר לִיה הֵהוּא בַר נֶשׁ, דָּא אִיהוּ רְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, בְּגִין דִּידִיעַ לְקַרְבָּא לְהֵהוּא יֵצֵר הָרַע, לְפוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

הוא מקטרג שלא יקרב אדם לעבודת הקדוש ברוך הוא, ואיך יאהב אותו בו? אלא זוהי עבודת הקדוש ברוך הוא יותר, כשהיצר הזה נכנע לו משום האהבה שאוהב את הקדוש ברוך הוא. כשהיצר הרע הזה נכנע והאדם הזה שובר אותו, זוהי אהבת הקדוש ברוך הוא, משום שיודע לקרב את אותו יצר הרע לעבודת הקדוש ברוך הוא.

כאן הוא סוד לבעלי הדין. כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה, הכל הוא כדי להראות כבודו, והכל הוא לעבודתו. וכי מי ראה עבד שמקטרג את אדונו, ובכל מה שרצון אדונו נעשה הוא מקטרג? ! רצון הקדוש ברוך הוא הוא שיהיו האנשים תמיד בעבודתו וילכו בדרך אמת כדי לזכותם בכמה טובות. הואיל ורצונו של הקדוש ברוך הוא בזה, איך בא עבד רע ונמצא מקטרג מתוך רצון אדונו ומסטה את בני האדם לדרך רעה, ודוחה אותם מדרך טובה, ועושה להם שלא יעשו את רצון אדונם ומסטה את בני האדם לדרך רעה?

אֲרָא וְדַאי שְׂרָצוֹן אֲדוֹנוּ הוּא עוֹשֶׂה. לְמַלְךְ שְׁהִיָּה לוֹ בֶּן יְחִידִי וְהִיָּה אוֹהֵב אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר, וְצוּהָ עָלָיו בְּאַהֲבָה שְׁלֵא יִקְרִיב אֶת עַצְמוֹ לְאַשֶׁה רְעָה, מִשּׁוּם שְׁכַל מִי שְׁקָרֵב אֵלֶיהָ, אֵינּוּ כְּדַאי לְהַפְגִּס לְהִיכַל הַמֶּלֶךְ. הוֹדָה לוֹ אוֹתוֹ הַבֶּן לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיו בְּאַהֲבָה.

בבית המלך בחוץ היה זונה אחת נאה למראה ויפת תאר. לימים אמר המלך, אני רוצה לראות את רצונו של בני אלי. קרא לאותה הזונה ואמר לה: לכי ותפתי את

בחיזו, ושפירא בריוא. ליומין אמר מלפא, בעינא למחמי

הבא איהו רזא למארי מדין. כל מה דעבד קדשא בריך הוא עילא ותתא, פלא איהו בגין לאחזאה יקרא דיליה, וכלא איהו לפולחניה. וכי מאן חמי עבדא, דלהוי מקטרגא דמאריה, ובכל מה דרעותיה דמאריה, אתעביד איהו מקטרגא, רעותיה דקודשא בריך הוא, דיהון בני נשא תדיר בפולחניה, ויהכון בארץ קשוט, בגין למזפי לון בכמה טבין, הואיל ורעותיה דקודשא בריך הוא בהאי, היך אתיא עבדא בישא, ואשתכח מקטרגא מגו רעותיה דמאריה, ואסטי לבני נשא לארץ ביש, ואדחי לון מארץ טב, ועביד לון דלא יעבדון רעותא דמאריהון, ואסטי לבני נשא לארץ ביש.

אֲרָא, וְדַאי רְעוּתִיָּה דְמַאֲרִיָּה עֶבֶיד. לְמַלְכָּא דְהוּא לִיה בַּר יְחִידִיאִי, וְהוּא רְחִים לִיה יִתִּיר, וּפְקִיד עֲלֵיה בְּרַחֲמֵי, דְלֵא יִקְרַב גְּרַמִּיָּה לְאַתְתָּא בִישָׁא, בְּגִין דְכָל מָאן דִּיקְרַב לְגַבְהָ, לָאו כְּדַאי אִיהוּ לְאַעְלָא גּוּ פְּלִטְרִין דְמַלְכָּא. אוֹדִי לִיה הֵהוּא בְּרָא, לְמַעַבַּד רְעוּתִיָּה דְאַבּוּי בְּרַחֲמֵי.

בביתא דמלפא, לבר, הות חדא זונה, יאה בחיזו, ושפירא בריוא. ליומין אמר מלפא, בעינא למחמי

רעותיה דבריה לגבאי. קרא לה לה היא זונה, ואמר לה זילי ותפתי לברי, למחמי רעותיה דבריה לגבאי. ההיא זונה מאי עבדת, אזלת אבתריה דבריה דמלפא שראת לחבקא ליה ולנשקא ליה, ולפתי ליה בכמה פתויין. אי ההוא ברא יאות, ואצית לפקודא דאבוי, גער בה, ולא אצית לה, ודחי לה מניה. פדין אבוי חדי בבריה, ואעיל ליה לגו פרגודא דהיכליה, ויהיב ליה מתנן ונבזבזא ויקר סגיא. מאן גרים כל האי יקר להאי ברא, הוי אימא ההיא זונה.

וההיא זונה אית לה שבחא בהאי או לאו. ודאי שבחא אית לה מפל סטריין. חד, דעבדת פקודא דמלפא. וחד, דגרמת ליה לההוא ברא, לכל ההוא טיבו, לכל האי רחימו דמלפא לגביה. ועל דא כתיב, (בראשית א) והנה טוב מאד. והנה טוב, דא מלאך חיים. מאד, דא מלאך המות, דאיהו ודאי טוב מאד, למאן דאצית פקודין דמאריה. ותא חזי, אי לא יהא האי מקטרגא, לא ירתון צדיקיא הני גנזיא עלאין, דזמינין לירתא לעלמא דאתי. וזכאין אינון דאערעו בהאי מקטרגא, וזכאין אינון דלא אערעו ביה. זכאין אינון דאערעו ביה, ואשתזיבו מניה, דבגיניה ירתין כל אינון טבין, וכל אינון עדונין, וכל אינון פסופין דעלמא דאתי, דעליה כתיב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך.

וזכאין אינון דלא אערעו ביה, דבגיניה ירתין גיהנם, ואטרדו מארץ החיים, דהא אינון חייבא דאערעו ביה, הוו צייתין ליה, ואתמשכו אבתריה. ועל דא אית לצדיקיא למחזק ליה טבין דהא בגיניה ירתין כל אינון טבאן ועדונין וכסופין לעלמא דאתי.

בני, כדי לראות את רצון בני אלי. מה עשתה אותה זונה? הלכה אחר בן המלך והתחילה לחבק ולנשק אותו ולפתותו בכמה פתויים. אם אותו בן יאה ומצית למצות אביו - גוער בה ולא מצית לה ודוחה אותה ממנו. ואז אביו שמח בבנו ומכניסו לתוך הפרגוד של היכלו, ונותן לו מתנות ואוצרות וכבוד רב. מי גרם את כל הכבוד הזה לבן הזה? הנה אומר, אותה הזונה.

ואותה הזונה יש לה בזה שבח או לא? ודאי שיש לה שבח מכל הצדדים. אחד - שעשתה את רצון המלך. ואחד - שגרמה לאותו הבן כל אותו הטוב ולכל האהבה הזו של המלך אליו. ועל זה כתוב (בראשית א) והנה טוב מאד. והנה טוב - זה מלאך החיים. מאד - זה מלאך המות, שהוא ודאי טוב מאד למי שמצית למצוות רבונו. וכא ראה, אם לא יהיה המקטרג הזה, לא היו יורשים הצדיקים את הגנזים העליונים הללו, שעתידיים לרשת עולם הבא.

אשריהם שפגשו במקטרג הזה, ואשריהם שלא פגשו בו. אשריהם שפגשו בו ונצלו ממנו, שבשבילו יורשים כל אותן טובות וכל אותם עדונים וכל אותן תשוקות של העולם הבא, שעליו כתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך. ואשרי אותם שלא פגשו בו, שבשבילו יורשים גיהנם ונטרדו מארץ החיים, שהרי אותם הרשעים שפגשו אותו, היו מציתים לו ונמשכו אחריו, ועל זה יש לצדיקים להחזיק לו טובה, שהרי בגללו יורשים כל אותן הטובות ועדונים ותשוקות לעולם הבא.

תועלתא דהאי מקטרגא. פד חייביא צייתין ליה (דף קס"ג ע"ב) מאי איהי. אלא, אף על גב דלית ליה תועלתא, פקודא דמאריה איהו עביד. ותו, דהא אתתקף בגין האי, הואיל ואיהו רע, אתתקף פד עביד ביש. חייבא לא אתתקף עד דקטיל בר נש, פיון דקטיל בני נשא, פדין אתתקף ואתגבר בחיליה, ואית ליה נייחא. פך ההוא מקטרגא, דאתקרי מלאך המות, לא אתגבר בחיליה, עד דאסטי לבני נשא, ומקטרג לון, וקטיל לון, פדין אית ליה נייחא, ואתתקף ואתגבר בחיליה.

במה דאתתקף סטרא דחיים, פד בני נשא טבין, וייהכון בארע מישר. אוף הכי, האי מקטרגא אתתקף ואתגבר, פד חייביא צייתין ליה, ושליט עלייהו. רחמנא לישזבן. וזכאין אינון דזכאן לנצחא ליה, ולאכפיא ליה, למזפי בגיניה לעלמא דאתי, ואתתקף בר נש במלפא קדישא תדיר, על דא ודאי אתמר, (תהלים פד) אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם, זכאין אינון בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא, הוו אזלי בארעא, פגע בהו רבי אלעזר, עד דחמו ליה, נחתו מן חמרי פלהו. אמר רבי אלעזר, ודאי אנפי שכינתא חמינא, דהא כד חמי בר נש צדיקיא, או זכאין די בדרא, ואערע בהו, ודאי אינון אנפי שכינתא. ואמאי אקרון אנפי שכינתא. בגין דשכינתא אסתתרת בגווייהו, איהי בסתימו, ואינון באתגליא. בגין דשכינתא אינון דקריבין לה, אקרון פנים דילה. ומאן אינון. אינון דאיהי אתתקנת בהדייהו, לאתחזאה לגבי מלפא עלאה. והואיל ואתון הכא, ודאי

מהי תועלתו של המקטרג הזה כאשר הרשעים מציתים לו? אלא אף על גב שאין בו תועלת, מצות אדונו הוא עושה. ועוד, שהרי מתחזק בשביל זה. הואיל והוא רע, הוא מתחזק כשהוא עושה רע. הרשע אינו מתחזק, עד שהורג אדם. פיון שהרג בני אדם, אז מתחזק ומתגבר בכחו ויש לו נחת. פך אותו מקטרג שנקרא מלאך המות לא מתגבר בכחו, עד שמסטה את בני האדם ומקטרג להם והורג אותם, ואז יש לו נחת ומתחזק ומתגבר בכחו.

כמו שמתחזק צד החיים כשבני אדם הם טובים וילכו בדרך ישר, אף כך המקטרג הזה מתחזק ומתגבר כשהרשעים מציתים לו, והוא שולט עליהם. הרחמן יצילנו. ואשרי אותם שזוכים לנצחו ולהכניעו ולזכות בשבילו לעולם הבא, ומתחזק אדם במלך הקדוש תמיד. על זה ודאי נאמר, (תהלים פד) אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא היו הולכים בדרך. פגע בהם רבי אלעזר. עד שראו אותו, ירדו כלם מן החמורים. אמר רבי אלעזר, ודאי פני השכינה ראיתי, שהרי כשרואה אדם צדיקים או זכאים שפדור ופוגש בהם, ודאי הם פני השכינה. ולמה נקראו פני השכינה? משום ששכינה מסתתרת בתוכם, היא בסתר, והם בגלוי. משום שהם קרובים של השכינה, הם נקראים פנים שלה. ומי הם? אותם שהיא התפקנה עמם להראות אצל המלך העליון. והואיל ואתם כאן,

והואיל ואתון הכא, ודאי